

מסורת הש"ס

א) כלים פ"ח מ"ח ירושלמי שבת פ"ב ה"ג: 3.) (בימותא.) ירושלמי יומא פ"ד ה"ה ה' ובכ"ז: רש"י השנ"ז לג., ויקרא יג נד

הגהות הב"ח

א) גמ' בפתח משילשה על שלשה לל"ל וכן בסמוך וכן בנש"י:

גליון הש"ס

גמ' משום שנאמר לא יקרע יומא דף עב ע"ח:]

שינויי נוסחאות

- א) מינת הוא נמחק (ש"מ: ב.) נקובו כלי אמר כו' (ש"מ:)
- ג) מ"ל דנקיב ליה כשורש קטן (פ"ריה: ס"א דרציף ליה מוציא. ס"א שניקב במוציא משקה (ש"מ: וע' בש"ז בנש"י: ד) כלי אמר רחמנא והא לאו (ש"מ: ה) דרציף ליה מוציא (ש"מ: והגריב: וכן ברש"י: ו) שבעת (מחתי: וכן בסמ"ח: ז) ס"א ה"ג נקובו כלי אמר וכן דנקיב: והא לאו כלי דנקיב ליה כשורש קטן. וארכא למ"ד במס' שבת שזוהו שיעור נקיבתו לטור ומהו עניין כלי הוי לקבל ויתום: פוחתו כלי אמר רחמנא כו'. והסמך כלפניו (מחתי: וסמכ"ב: ח) הגויסא שתיבה כמנהו כפריס הוא קן נקובו כלי אמר רחמנא ולאו כלי הוא דרציף ליה רחמנא: אמר ר"ל עובל וכו' (בנ"י: ט) שפחתו מקיש (ש"מ: י) מ"ל בכותב (צ"ק: ור' אבות ג': יא) י"פ לָבַד (עניו רש"י: יב) בש"מ טקף ומו גרסיין. וסמך וחתל: יג) ושלש על שלש לל"ל (ד"ר חזקוני: ד) ראויא כו' שהיה מטומאתו כו' (כ"ה ברש"י טס: טז) ואין זו קשר איה (תוס' חזקין ענ י"א:) שזו ומסים תבוס' ה"ל"ש (חולין קכ. ע"א) לכן דין הוא שטבת הטל, אַל תבא אחרי שכל קרע וקרע חזי לקבולי טומאה למה שהיו באילו נגמר כל קרע וקרע והו' חסר (תוס' חזקין טס: ז) וסוף ונגזן (תוס' חזקין טס: ב) ולגבי דם חטאת (הגריב: כא) מטיהר בכך כפשי"ט: ב) דשבת ולא כמי פפשי"ט: דפריש שיתקן הפוחתו (ל"ל צ"ק: ב) כקטריה וכו' כן היה חשוב בגד כו' (חלוף גיטאות: ב) ל"ל אותו (ש"מ: ב) ע"י בנ"י לעל אור: ז) בן: לחומתו בוחזקת הארץ בשעת (סמכ"ב: ב) ס"א אין גמי מטיהרין (סמכ"ב: ב) המקרע עב האורז מעמיד (ש"מ צ"ק: ב) קחשיב שם לענין מינת דביעניו נמחק (ש"מ: יא) צוק' רח"ש שבת שם מוסף. ואע"י דעני יחדה לשיבשה לא הוי מיוחדת לעשירים. ענ"ש: לב) אומנא ה"רש מקיס הגויסא ע"ש (הגריב:)

שיטה מקובצת

תור"ח (מעט הקדמ) לא שני ור"ף י"ח ליה שזוקף דף פניס. ר"ב ופליגין דא ר"ב ר"ל שנקובו כלל (הר"פ ז' ב"ש: ב) ב"א (בסוף) וא' הוא אמינא דשעור ויתום מדרבנן הוא נחת. ענ' פירש חזק"ח דשמה שם קטן מועיל לטומאה דלמפרע ושעור ויתום שם אלא חת טמא ממלן ולהלכה (הר"פ ז' ב"ש:)

מדרבנן. גזירה דילמא לא אחיא למיקרע רובה אכל מדאורייתא טהורה ומותר להכניסה משום מלוא כיוס: א) נראה צעני שחסר מן הספרים ח' דגבי כלי חרס לא שיך לשנויי דמרלף ליה מרלף והאי שינויא גבי כלי נחשת הוא והכי פריך פוחתו כלי אמר רחמנא והאי לאו כלי

הוא בשעת מריקה ושטיפה: ומשני **דלף ליה מרלף**. אחר שפוחתו א מכן עליו בקורנא ומחזרו וחזר שם כלי עליו וגבי כלי חרס איכא למימר דניקבו דמתניתין צמויא ח' משקה ליטהר ועדיין כלי הוא לקבל ויתום במס' שבת בפרק המנגיע (דף סה:): **מעיל**. של בגדי כהונה שניתו עליו דם חטאת וינא חוץ לקלעים ונטמא מכנים מקום הדם לפנים: **נפוחם משלש על שלש**. שאינו מכנים שיעור בגד טמא לעזרה לפי שאי איפשר לקורעו ולהכניסו משום שנאמר לא יקרע: **העצים**. הנה עב: **והרצין**. פלטנר"א א) שאינו ארוג: אין צהן **משום שלש על שלש**. דללא לנבישה חזו ולאו לתקן צהן חלוק אלא לישר עליו ורצין שלשה על שלשה ומעיל עב הוא כדק"ל בסדר יומא (דף עא:): חוטנן כפול שנים עשר ואפי' שלש על שלש ויכנים: **אגב אצותו**. כשהוא מחובר בצגד חשוב ג' על ג' **דידיה: והא צני**. דם חטאת שצעה סממנים השנויין במס' נדה (דף קא:): לענין כחמים רוק חפל א) ומי רגלים ומתר וצורית ואהל וקמוניה ואשלג. והכי מעיילינן מי רגלים לעזרה ואמתת' קפריך: **ומראוס נגעיס**. שהזיקה הכחזו נגעי בגדים לכיוס דכתיב א וכנסו את אשר צו הנגע: **ותניא**. בפיטוס הקטרת (כריתות ג.) שאין מכניסין מי רגלים למקדש: **הכי**

וקרע ט) שקרע עד רובה של טולית (בפחות משלשה על שלשה) הוי כאילו גמר כל אחד ואחד עד סופו וכגון שלא שיר בטולית בלואו מיעוט שלא נקרע כדי מעפורת דאם שיר הוי טמא מדרבנן כדמסקינן הכא והו' תימנה מ"ש דלענין טומאה לא מיקרי בגד מן התורה אע"ג דשיר צה כדי מעפורת ולגבי ב) חטאת מקרי בגד וכמו כן קשה בסמוך גבי כלי חרס שניטמא כו' נקובו כו' [דפריך] כלי אמר רחמנא והאי לאו כלי הוא ומשני דנקיב ליה בצדי שורש קטן והשמת א"כ לאו כלי הוא שהרי מטיהר כא) מטומאתו ונראה לפרש כיוון שמעיל לו ייחוד לאותו בגד ששיר צו כדי מעפורת שלא הדביל הקרעים על פני כולו ולאותו כלי שניקב בשורש קטן שאם היה מיוחד לזיתים או לרימון היה מקבל טומאה מכאן ולהנא חשיב הוא כלי ובגד לענין דם חטאת כיוון דאין מחוסר מעשה אלא ייחוד בעלמא והא דקאמר בסמוך גבי כלי נחשת פוחתו כלי אמר רחמנא והאי לאו כלי הוא ומשני דרנ"ף ליה מרנ"ף אין לפרש כמו רלפניהו מרנ"ף דפ"ק דשבת בא) (דף טז:): פ' שיתקן הפחיתה שמכה עליו בקורינוס ומחזרו וחזר שם כלי עליו דל"כ בגד גמי לשיני הכי שחזר ומפרו לאחר שקרעו בא) אלא ע"כ הוא חשיב בגד חדש וכלי חדש וכלאו אינו ראשון ורנ"ף ליה היינו שהופך ד' פנים לד' חוץ וד' חוץ לד' פנים ונעשה תוכו גבו וגבו תוכו ומטיהר בכך מטומאתו וקלמ תימנה מה שיך בלואו ב) שיעור דשורש קטן לענין טהרת כלי שאותו שיעור הוא לענין הכשר זרעים בצוק המנגיע (שבת דף נא:): ואם הכלי מיוחד לאוכלין שיעורו צויתם אכל בשורש קטן לא ואם הוא מיוחד למשקין שיעורו ככונם משקין ובקונטרס פירש ב) דשורש קטן איכא למ"ד שזהו שיעור נקיבתו ליטהר ואי אפשר לומר כן דהא פלוגתא דלמוראי הוא בצוק המנגיע (שם דף נה:): דכדי שורש קטן וכדי מוציא רימון ופי' שם בקונטרס דפלגי לענין הכשר זרעים ומיהו קשה דבהדיא מנן במס' כלים (פ"ג מ"א) דעשוי לאוכלין שיעורו כזיתים ומשקין ככונם משקה ומיהו גם ללואו פ' קשה דמתני' היא צמס' עוקלין (פ"ב מ"י) דלהכשיר זרעים בשורש קטן ומפרש ר"ת דלענין צמיד פחיל פליגי ליחשב פתח צתסם כלים אכל לענין טומאה לא פליגי ויש לפרש בדוחק דהאי כלי חרס עשוי לאוכלין ולמשקין שהרי מבשלין צו חטאת ויש צו מרק ולכן שיעורו בשורש קטן ואין עליו לא תורת כלי העשוי למשקין ולא תורת כלי העשוי לאוכלין ולא דמי ללח דגרסי' במס' כלים (פ"ג מ"א) העשוי לכן ולכן מטיילן אותו לחומרא ב) כזיתים היינו בשעה שמיניחים צו משקין אין מניחין צו אוכלין וכשמניחין צו אוכלין אין מניחין צו משקין אלא ב) שמניחין צו אוכלין ב) פני עזמן ומשקין בפני עזמן אכל הכא בקדירה שמבשלין צה צשר שעשוי להשתמש אוכלין ומשקין על ידי תערובת והא דאין שיעורה ככונם משקה משום דלכתי ראו לנצל צה שיכול להניח צשר כנגד הנקב וגם המרק ב) שהאור מעמיד המרק שלא ינא לכן שיעורה בשורש קטן והאי דלא קאמר בצוק המנגיע (שבת דף נה:): שם מדות ככלי חרס משום דמנה ו' של שורש קטן קחשיב בא) (הו' לענין הכשר זרעים ומיהו קשה דבהדיא מנן במס' כלים (פ"ג מ"א) האילפס והקדירה שיעורן כזיתים ואי הוה אמינא דשיעור ויתום דצעין ב) מדרבנן הוה ניחא כדקאמר גבי בגד אכל מדאורייתא אס ניקב בשורש קטן טהור:

מועיל שנשטמא מכניסו בפחות משלש על שלש ומבכסו. בצוק כירה (שבת דף מז:). גבי בגד עניים לעניים משמע מתוך פירוש הקונטרס בשלש על שלש ציד עשיר דלא מקבל טומאה כלל והא דמתן (כלים פרק ב' מ"ב) שלש על שלש לטמא מת היינו דוקא צעניים אכל צעשירים צני שלשה על שלשה וקשה לר"ת מהך דמעיל דפריך עלה רב אלח מההיא דעבין והרצין והשמת למה לי לאקשויי מההיא והא בגדי כהונה בגדי עשירים הם דאין עניות במקום עשירות ושיעורן בשלשה על שלשה ועוד תניא צפ' צמה מדליקין (שבת דף כו:): שלש על שלש מניין ת"ל והבגד והתם לא מפליג צין עניים לעשירים לא צקרא ולא צשמעתא ואומר ר"ת דלענין טומאת מת ושרץ אין חילוק צין עניים לעשירים אלא לענין מדרס איירי התם דצני שלשה על שלשה לעשירים והיינו טעמא דמדרס צייחוד תליא מילתא ואין דרך עשיר לייחד למדרס פחות משלשה על שלשה והפילו ייחד בטלה דעתו א) ועוד הביא ר"ת ראה דצטומאת מדרס הוא דמפלגי צין עניים לעשירים דבמס' כלים (פרק ב' מ"ב) מנן דבגד מטמא משום שלשה על שלשה למדרס משום שלש על שלש לטמא מת ובעל כרחין צעשירים איירי דאי צעניים ה' תנן בפרק (כח מ"ח) בגדי עניים אע"פ שאין צהם שלשה על שלשה טמאין מדרס ויש משניות ש' צהן אע"פ שאין צהן שלש על שלש דומה שהוא טעות סופר ב): **מבניסו פחות משלש**. אפילו למאן דלומר דריש כל הפסולין (עיל דף נב:): ציאה צמקלת שמה ציאה שאני בגד הואיל ויכול לחותכו לא חשיב כאילו נכנס כולו: **והא בעי שבעה סבבנין**. פ' בקונטרס דלמתניתין פריך וקשה דלעיל הוה ליה לאקשויי ונראה דלריש לקיש דוקא פריך דאיירי בבגדי כהונה צהדיא אכל מתני' איכא לאזקומה בבגדי הדיוט שיכול להעביר ולכנס ע"י לפון אכל מעיל דכהן גדול אינו יכול לכנסו ע"י לפון משום דלמרינן במסכת נדה (דף סב:): דלפילו צצעה גמי מעצר מיהו אמילתא דרבה בר אבוח גופא דקאמר דם חטאת ומראות נגעיס צריכין ו' סממנין [נמן] הוה מצי לאקשויי ה' אין מכניסין מי רגלים למקדש:

דם חטאת פרק אחד עשר ובהים

צה.

ל' א ב מ"י פ"ח מהל' מעשה הקרבנות הלכה כא:
ל' א ב מ"י שם הלכה כ:
ל' ב ד מ"י פרק כ"ב מהל' כלים הלכה ב:
ל' ב ה מ"י פ"ח מהלכות מעשה הקרבנות הלכה י:
מא ו מ"י (פ"ח) [פ"י צו] מהל': טומאת זרעמ' הלכה ה:
בב ז מ"י פ"ח מהל' מעשה הקרבנות הלכה י:

תורה אור השלם

- והיה פי ראשו בחוכו שפה ויהיה לפיו סביב מעשה ארג כפי תוקף ויהיה לו לא יקרע: שמות כח, לב

מוסף רש"י

למקדש. שצטורה היו מפטמין (בריותו א:)

לעוי רש"י

פלטנר"א פלטנר"א. לָבַד.

ליקוטים

שיך לעני' קודם אסורים נמצא שהשלוחים אינם אסורים אע"י דאית להו רירא עכ"ז לא עבדי לישבה מכ"ש חטי ושערי דלית בהו חזא מנייהו לית בהו רירא ולא עבדי לישבה ולכן מותרים. א"כ מ"ט כתב הרמב"ם ז"ל דהייב משום תולדות זרע. ובאמת קושיות זו מרפסא גמרי ומשום הכי לא כתב הטור דין זה ולא שאר גדולי המורים. והרוב צ"ע: והתימה על מהוריק"א ז"ל שפיראית מקום הוא לנו ומקומנו איפכא מוכח וזה פשוט. אשר ע"כ לעניין מה שנסתפקנו בענין שריית מנזקים כיון דחטי ושערי דשיך בהו וזיננה טפי לא מצינו להם מקום לאסור לסוגית הגמ'. מ"מ ראו לאסור הואיל ונפק מפניהו דרב הרמב"ם ז"ל, אבל הוב' דלא לזיזיף עלה דשריית צעוקים לית בהו רירא ולא שיך בהו לישא אע"י דחטי ושערי ג"כ לא שיך בהו מ"מ בכך הורה זקן הרמב"ם ז"ל לאסור, ואולי איהו מקום מצא או ברייתא או תוספתא הילכך יש לחוש לדרביו אבל דלא להוסיף עלה. נאם הצעיר יום טוב צהלון (מהרש"ץ מלך פ סמן טט):

שאין מכניסין מי רגלים למקדש. יש מפרשים מי רגלים ממש וגמאי הוא להכניס בעזרה. ויש מפרשים עשב שכן שמו ומפני השם שהוא גמאי לא היו לוקחין אותו. חוס (שמעון כהנאות): כתב הכלבוי יש מפרשים מי רגלים, מעין אחד הוא ששמו מי רגלים, ואי אפשר לומר מי רגלים ממש וחלילה וחס לפרש כן כי שבוש גדול וטעות גמור הוא, אם מכת סברא או מכת גמרא. מכת סברא מה העיר כבוד יש מכת השם מי רגלים שיש למים אלו של מעין זה אם לא יוכר ולא יפקד כלל השם מי רגלים על אלו מים בכניסתן למקדש. אם מכת גמרא הלא גמרא ערוכה בפרק דם חטאת מפרש אותו מי רגלים ממש מדפריץ התם על המינה דקתני דם חטאת שניתו על בגד שטעון ככוס הוא בעי דם חטאת שבעה סמנים השנויים במסכת נדה בפרק האשה שהיא עושה כהן כתם אחד מנייהו מי רגלים ואי אפשר לומר מי רגלים ממש וזוהי ה' שם של זקן או של יליד כו' וממילא הך מי רגלים דהבא בפטום הקטורת איירי גמי במי רגלים דהבא בפטום הקטורת לא איירי במי רגלים ממש אלא מעין א' ששמו מי רגלים והכי פריך הגמרא אם אין מכניסין למקדש אפילו מים זכים ועלולים של מעין ששמו מי רגלים מפני הכבוד כל שכן שאין מכניסין מי רגלים ממש במקדש מפני הכבוד. אבאי לו ראה מבוראת ומבוראת שאין להוסיב עליה בשום מום דמי רגלים דהבא בפטום הקטורת איירי גמי במי רגלים ממש מדברי ירושלמי פ' טוף בקלפא דקאמר והלא מי רגלים יפון לה אלא שאין מכניסין רוח רע לעזרה מפני הכבוד, ומדקאמר אלא שאין מכניסין רוח רע אלאמא דמי רגלים ממש קאמר אבל אם לא מפני הכבוד לא היו מניחין מלשרות במי רגלים מפני ריחן רע שהיו הלבונה ריחה רע ומניה ענ סמני הקטורת (ובא ענכ כריתות סס:):

עין משפט ונר מצוה